

Силабус курсу:
Методика навчання української літератури в ЗСО

Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Спеціальність:	014.01 «Середня освіта (українська мова і література)»
Рік підготовки:	3
Семестр викладання:	осінній, весняний
Кількість кредитів ЄКТС:	6 кредитів
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	іспит

Автор курсу та лектор:

д. ф. н., проф.. Пустовіт Валерія Юріївна			
вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по батькові			
професор кафедри української філології та журналістики			
посада			
pust18@snu.edu.ua	+38-050-263-26-49	Viber за номером телефону	за розкладом
електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

Викладач лабораторних занять:*

не передбачено			
вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові			
посада			
електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

Викладач практичних занять:

Токар Наталія Володимирівна			
вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по батькові			
старший викладач кафедри української філології та журналістики			
посада			
toka18@snu.edu.ua			за розкладом
електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

Цілі вивчення курсу: Курс «Методика навчання української літератури в ЗСО» має на меті навчити здобувачів вищої освіти осмислювати письменницьку творчість в шкільному вивченні; доречно обирати методи і прийоми для проведення уроків; активізувати процес підготовки вчителя-словесника.

Результати навчання: Знати теоретичні основи курсу, мати чітке уявлення про його методологічні основи й концептуальність; історію виникнення та розвитку методики як науки; права та обов'язки вчителя літератури; вікові особливості та етапи літературного розвитку учнів; етапи вивчення художнього твору в школі; особливості вивчення художніх творів у їхній родовій специфіці; специфіку вивчення теорії літератури в середніх і старших класах; специфіку вивчення біографії письменника в середніх і старших класах.

Вміти співвідносити літературознавчу, психолого-педагогічну та дидактичну складові процесу викладання літератури з методичною складовою на теоретичному та практичному рівнях; планувати й організувати працю вчителя-словесника; проводити уроки літератури у відповідності з найновішими досягненнями методичної науки; відрізняти літературознавчий аналіз від шкільного аналізу художнього твору; проводити шкільний аналіз художнього твору різними шляхами; працювати над удосконаленням усного та писемного мовлення учнів; вести позакласну роботу з літератури; орієнтуватися в методичній літературі.

Передумови до початку вивчення: Базові знання, отримані при вивченні дисциплін «Теорія літератури», «Історія української літератури», «Педагогічна психологія»

Мета курсу (набуті компетентності)

Унаслідок вивчення навчального курсу здобувач вищої освіти набуде таких компетентностей, як:

ЗК3. Здатність оперувати абстрактними поняттями, збирати інформацію, виділяти головне й другорядне, установлювати причинно-наслідкові зв'язки, чітко формулювати визначення та будувати гіпотези.

ФК3. Здатність моделювати зміст навчання з української мови та літератури відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.

ФК7. Здатність оперувати фаховою термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК8. Здатність організувати різні види і форми навчальної і пізнавальної діяльності учнів з української мови і літератури, а також прогнозувати результати освітнього процесу.

ФК9. Здатність здійснювати оцінювання результатів навчання учнів, аналізувати результати навчання учнів та забезпечувати самооцінювання і взаємооцінювання результатів навчання учнів з української мови і літератури.

ФК10. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби насамперед вчителя-словесника.

ФК11. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних та літературних фактів для розв'язання професійних завдань під час освітнього процесу в ЗСО.

ФК16. Здатність формувати судження, що враховують розуміння сутності й соціального значення майбутньої професії вчителя української мови та літератури, з метою професійного розвитку учнів ЗСО.

ПРН2. Визначати зміст матеріалу з української мови та літератури, послідовність його опрацювання з урахуванням вимог державного стандарту освіти, типових освітніх програм, попередніх результатів навчання учнів, їх освітніх потреб.

ПРН3. Застосовувати традиційні та інноваційні методики й технології моделювання змісту навчання учнів української мови і літератури.

ПРН4. Розвивати в учнів ключові компетентності засобами української мови та літератури, формувати готовність до їх застосування в позанавчальній діяльності.

ПРН10. Добирати електронні (цифрові) освітні ресурси, оцінювати їх ефективність для досягнення навчальних цілей відповідно до умов навчання, вікових особливостей, рівня підготовки та потреб учнів.

ПРН11. Знати загальні теоретичні традиційні й сучасні положення, концепції, наукові поняття, категорії педагогіки та дидактики.

ПРН16. Дотримуватися визначених законодавством критеріїв оцінювання результатів навчання учнів, а разі потреби розробляти й застосовувати засоби діагностування різних видів навчальної діяльності учнів з української мови та літератури на засадах компетентнісного підходу.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
ОСІННІЙ СЕМЕСТР				
1.	Вступ. Методика викладання літератури як наукова дисципліна	2/0/2	Структурування цієї наукової дисципліни у працях Г. Токмань С.Пультера та А.Лісовського; О.Бандури, Н.Волошиної та ін. Традиційні та нові, поліваріантні підходи та способи пізнання літературних текстів у навчальних закладах.	Участь в обговоренні
2.	Історія методики викладання української літератури.	2/0/2	Шкільництво часів Київської Русі та навчально-педагогічні книги 11-17 ст. Освіта та українські навчальні заклади 17-19 ст. Методична література про відповідний період у розвитку української методики викладання літератури. Найвизначніші імена в історії української педагогіки. Історія української методичної преси.	Участь в обговоренні
3.	Література як шкільний навчальний предмет.	2/0/2	Зміст і структура шкільного курсу літератури. Принципи викладання літератури й завдання літературної освіти. Місце і роль літератури серед інших шкільних	Участь в обговоренні

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			навчальних предметів. Багатофункціональність літератури як шкільної навчальної дисципліни.	
4.	Методи навчання літератури. Методичні основи проведення уроку літератури. Проблемність на уроці літератури.	2/0/2	Методи навчання літератури в їх особистісній спрямованості на учня. Основні технологічні схеми і шляхи уведення проблемності у процес навчання (Є.Пасічник, Г.Токмань та ін.) Аналіз твору за внутрішньою складовою.	Участь в обговоренні
5.	Методологічні засади і типологія шкільного аналізу художнього твору. Основні етапи роботи над художнім твором.	2/0/2	Підготовка учнів до сприйняття твору. Читання твору і його види. Підготовка до аналізу.	Участь в обговоренні Аналіз текстів різних стилів
6.	Особливості аналізу творів різних родів та жанрів. Шкільний аналіз епічних творів. Вивчення в школі усної народної творчості.	2/0/4	Особливості вивчення епічних творів. Жанри епічних творів, введених до шкільних програм. Залежність сприймання епосу від віку та літературного розвитку школярів. Етапи роботи вчителя над епічним твором	Участь в обговоренні Аналіз текстів різних стилів
7.	Вивчення ліричних творів у школі. Цілісність аналізу поетичних творів на уроці літератури.	0/0/2	Особливості лірики як особливого роду літератури. Поділ лірики за структурою і способом організації матеріалу. Тематичні групи ліричних творів. Вплив лірики на формування й виховання особистості учня. Специфіка аналізу лірики у школі. Етапи вивчення ліричних творів.	Участь в обговоренні Аналіз текстів різних стилів
8.	Особливості вивчення драматичних творів.	2/0/4	Драматичні твори, що вивчаються в 5 - 9, 10 - 11 класах (на основі чинних програм). Жанрові особливості драматичних творів та особливості їх сприймання школярами. Методика опрацювання драматичного твору на уроці літератури. Загальні етапи вивчення драматичних творів.	Участь в обговоренні Аналіз текстів різних стилів
9.	Типологія уроків.	2/0/4	Педагогічні, методичні та психологічні чинники підготовки, організації та проведення сучасного уроку з української	Участь в обговоренні Рольова гра "урок"

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			літератури. Спонтанність і планування уроку, імпровізація як результат ґрунтовних фактичних і методичних знань.	літератури“: програвання розроблених планів - конспектів уроків
10.	Технологія засвоєння теоретико-літературних понять та опрацювання літературно-критичних статей.	2/0/4	Теоретико-літературні поняття як наукова основа викладання літератури в школі. Місце елементів теорії літератури у шкільних програмах і підручниках. Основні принципи вивчення теорії літератури в школі. Різноманітність методичних прийомів роботи над теоретико-літературними поняттями. Види наочності для засвоєння знань із теорії літератури	Участь в обговоренні Рольова гра “урок літератури“: програвання розроблених планів - конспектів уроків
11.	Вивчення життєпису та індивідуального стилю письменника на уроці літератури. Теоретико-методологічні засади уроків літератури рідного краю.	2/0/4	Нерозривний зв'язок творчості письменника з обставинами його життя. Особливості вивчення біографії письменника різними віковими групами учнів. Проблема вивчення біографії письменника. Принципи та джерела вивчення біографії майстрів слова. Форми і методи викладу життєпису письменника.	Участь в обговоренні Рольова гра “урок літератури“: програвання розроблених планів - конспектів уроків
ВЕСНЯНИЙ СЕМЕСТР				
12.	Розвиток мовлення учнів у процесі вивчення літератури. Форми роботи над мовою художнього твору та мовленням учнів. Письмові роботи з літератури.	0/0/4	Види мовної діяльності та взаємозв'язок між ними. Зміст понять «усне» й «писемне» мовлення. Їх мета та завдання. Система роботи з розвитку усного мовлення на уроках літератури. Система письмових робіт з літератури.	Участь в обговоренні Рольова гра “урок літератури“: програвання розроблених планів - конспектів уроків
13.	Література як засіб формування особистості школяра.	0/0/2	Психологічні особливості сприйняття учнями літературного твору. Література – мистецтво слова. Естетичні цінності при викладанні літератури.	Участь в обговоренні
14.	Сучасний стан викладання	2/0/2	Багатофункціональність літератури як шкільної навчальної	Участь в обговоренні

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
	літератури в загальноосвітній школі. Дистанційна освіта в Україні.		дисципліни. Унікальний характер літератури як шкільного навчального предмета: органічне поєднання в ньому науки і мистецтва. Найважливіші умови реалізації навчально-виховних завдань, які стоять перед літературою як шкільним навчальним предметом. Державний стандарт базової і повної середньої освіти. Концепція літературної освіти. Методичні рекомендації щодо вивчення української літератури.	Презентація
15.	Методика використання технології сторітелінг на уроках літератури як засіб формування мовної компетентності учнів	2/0/2	Розглядаються аспекти впровадження в роботу учителя технології сторітелінгу (складання оповіді). Складові частини історії.	Участь в обговоренні Складання оповіді
16.	Форми роботи над мовою художнього твору та мовленням учнів	2/0/4	Погляди вітчизняних та зарубіжних учених-методистів на проблему застосування лінгвістичного аналізу художнього твору. Методика проведення уроків аналізу мови художнього твору різних жанрів.	Участь в обговоренні Аналіз текстів різних стилів
17.	Розвиток критичного мислення старшокласників на уроках літератури	2/0/4	Використання технології «Читання та письмо для розвитку критичного мислення» на уроках літератури у старших класах. Аналіз стратегії «Кола Вена» у вивченні творів української літератури	Участь в обговоренні
18.	Специфіка викладання масової літератури в школі.	2/0/4	Потреба вивчення творів масової літератури в школі. Аналіз програм з української літератури, виокремлення в них творів масової літератури, теоретичне обґрунтування терміна «масова література» у підручниках й аналіз конкретних творів.	Участь в обговоренні Презентація

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
19.	Діалогізм як принцип сучасного прочитання української літератури.	0/0/2	Види діалогів на уроках української літератури. Особливості їх застосування.	Участь в обговоренні Аналіз підготовлених уроків
20.	Інтеграційні типи літературних занять.	2/0/4	Уроки-дослідження. Методика їх проведення: урок – історичне дослідження; урок – філософське дослідження; урок – літературно-біблійне дослідження; урок – психологічне дослідження.	Участь в обговоренні Аналіз підготовлених уроків

Рекомендована література

Базова:

1. Наукові основи методики літератури / За ред. Н. Волошиної. К: Ленвіт, 2002.
2. Методика викладання української літератури в школі: курс лекцій для студентів-філологів / За ред. С.Пультера, А.Лісовського. Тернопіль: Підручники і посібники, 2009.
3. Методика навчання української літератури взагальноосвітніх закладах: навч. посіб. для студентів-філологів / За ред. А. Ситченко. К: Ленвіт, 2011.
4. Методика навчання української літератури в середній школі: підручник / За ред. Г.Токмань. К: ВЦ «Академія», 2012.

Додаткова:

1. Ситченко А. Навчально-технологічна концепція літературного аналізу. К: Ленвіт, 2004.
2. Штейнбук Ф. Українська література у контексті тілесно-міметичного методу : навчальний посібник. Сімферополь: ВД «Аріал», 2013. 392 с.
3. Куцевол О. М. Методика викладання української літератури(креативно-інноваційна стратегія): монографія. К: Освіта України, 2011.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання здобувач вищої освіти може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	20
Складання конспекту уроку	20
Презентація	20

Іспит	40
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Під час виконання практичних завдань здобувач вищої освіти має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим. Результати навчання здобувачів вищої освіти оцінюються викладачем об'єктивно. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

Завдання і заняття:

Усі завдання, передбачені програмою курсу, мають бути виконані своєчасно й оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. Через поважну причину (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни відпрацювання можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Поведінка в аудиторії:

На заняття здобувачі вищої освіти приходять до аудиторії відповідно до розкладу, не запізнюючись.

Під час занять здобувачі вищої освіти :

- не залишають аудиторію без дозволу викладача;
- коректно поведуться між собою;
- вільно висловлюють свої погляди;
- не заважають викладачеві проводити заняття.

Під час контролю знань здобувачі вищої освіти:

- не послуговуються зовнішніми джерелами інформації, які заборонено використовувати під час виконання роботи);
- не можуть розмовляти з іншими студентами та порушувати режим тиші в аудиторії;
- мають право на отримання від викладача роз'яснень про причини

отримання низької/незадовільної оцінки.